

таблицата, на 10·359.₈ хил. лв. при обща сума на заемитъ (включително ипотечнитъ) отъ 67·851.₇ хил. лв. и при общъ активъ на банката отъ 82·763.₃ хил. лева; слѣдователно, тѣ (ипотечнитъ заеми) сж съставлявали 15.₂₇ % отъ общата сума на заемитъ и 12.₅₂ % ($\frac{1}{8}$) отъ общата сума на активитъ на банката прѣзъ означения периодъ (1896—1905). Като се вземе прѣдъ видъ, че срѣдниятъ размѣръ на сумитъ прѣзъ този периодъ отъ 5 % заемъ отъ 1896 г., сключенъ въ чужбина (при Banque Internationale de Paris, Banque Imp. Royal Priv. des Pays Autrichiennes и Banque de Paris et des Pays Bas) за 50 години, божемъ за нуждитъ на ипотечната операция, е билъ 20·264.₇ хил. лв. и че централното управление на банката смѣло заявяваше прѣзъ 1898 г. че на ипотечната операция при сжщата банка може безбоязнено да се посвети $\frac{1}{2}$ отъ обрабателния капиталъ на банката,¹⁵⁾ койго е достигалъ на 82·763.₃ хил. лв. срѣдно-годишно прѣзъ десетилѣтното 1896/1905,¹⁶⁾ не може освѣтъ да се констатира, какво получениятъ до сега резултатъ отъ тази операция е далеко незадоволителенъ. Нѣщо повече, прѣзъ редъ години (1898—1904) тази операция се е намѣрвала въ едно положение на окаменене (като е оставала на 10 мил. лв.) и едва отъ недавно (прѣзъ 1906 г.) показва единъ по-интензивенъ ръстъ (като се е повишила на 16 мил. лв.). А отъ това може да се заключава, какво или централното управление на банката въ послѣдствие е negliжирало този родъ заеми, като не се е погрижило да разчисти пѣтя на сключванего имъ, или пѣкъ че земледѣлското население, на което трѣбваше да се дойде съ тѣхъ на помощъ, се е указало лишено отъ имоти за да има какво да залага. Ние имаме основание да твърдимъ както едното, така и другото: въ полза на първото прѣдположение говорятъ фактитъ, че централното управление на банката е направило и продължава да прави всичко възможно за да популяризира при посрѣдството на кооперативнитъ заемателни дружества въ селата краткосрочниятъ кредитъ, нѣ нищо подобно не е сторило за ипотечнитъ заеми: въ полза на второто прѣдположение пѣкъ говори обстоятелството, че самостоятелнитъ собственици въ селата, по даннитъ на статистиката, намалѣватъ и че % на работоспособното насе-

¹⁵⁾ „Срѣдствата, съ козто каситъ разполагатъ, имъ позволяватъ свободно да вършатъ ипотечни операции, защото тѣ разполагатъ днесъ (въ началото на 1898 г.) съ единъ собственъ капиталъ близо отъ 30 мил. лв. съ 20 мил. лв. влогове и съ 23 мил. лв. суми постъпили отъ 5-процентовия заемъ. Тия срѣдства даватъ достатѣчна възможность, щото всѣка Земл. Каса да разполага приблизително съ по 1.000.000 л. срѣдно — сума, която прави каситъ настоящи достатѣчно състоятелни земледѣлски банки прѣдъ видъ на района на дѣйствиата имъ и числото на населението, съ което работятъ, стига само централното имъ управление да янае да опрѣдѣля строго границата, до която може да достигне пласираната срѣщу ипотека сума въ зависимость отъ срѣдствата, съ които каситъ разполагатъ. Ний сме твърдо убѣдени, че прѣдъ видъ на току-що казаното каситъ могатъ свободно, безъ ни най-малкъ ущърбъ на своята дѣятельность, да държатъ пласирани подъ ипотека $\frac{1}{2}$ отъ паричнитъ срѣдства, съ които разполагатъ; останалитъ суми ще бждатъ повече отъ достатѣчни да поерѣщатъ текущитъ и дребни кредитни нужди на нашего селско население“. (Отчетъ за 1897, стр. V).

¹⁶⁾ Паричнитъ срѣдства отъ 82·763.₃ хил. лв. срѣдно-годишно прѣзъ десетилѣтното 1896 — 1905 на Земл. Банка сж съставени отъ слѣднитъ източници:

а) Собственъ капиталъ	33·643. ₀ хил. лв.
б) Влогове срочни и др.	27·210. ₁ „ „
в) 5 % заемъ отъ 1896 г.	20·264. ₇ „ „
г) Изъ Б. Н. Банка	1·645. ₃ „ „

Всичко 82·763.₃ хил. лв.